कक्षा सातमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको घटनावर्णन क्षमताको अध्ययन

दुर्गादेवी ढुङ्गाना

परीक्षा क्रमाङ्क : ७२२८०३४/०७५

त्रि.वि. दर्ता क्रमाङ्क : ९-२-१-०१६१-२०११

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, नेपाली भाषा शिक्षाअन्तर्गत
स्नातकोत्तर तह चौथो सत्रको (नेपा.शि. ५४४) पाठ्यांशको
प्रयोजनका लागि प्रस्तुत

शोधपत्र

शिक्षाशास्त्र केन्द्रीय विभाग

नेपाली भाषा शिक्षा विभाग

त्रि.वि. कीर्तिपुर

२०७५/२०१९

कक्षा सातमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको घटनावर्णन क्षमताको अध्ययन

४२/०७६

दुर्गादेवी ढुङ्गाना

प्रतिबद्धतापत्र

प्रस्तुत शोधपत्र अन्य कुनै पनि उपाधि वा प्रयोजनका लागि गरिएको छैन । प्रस्तुत अध्ययन मौलिक भएको र यस शीर्षकमा हालसम्म कुनै पनि शोधकार्य सम्पन्न नभएको व्यहोरा व्यक्त गर्दछु ।

मिति : २०७५/१२/१०

दुर्गादेवी ढुङ्गाना

शोधार्थी

सिफारिसपत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, अन्तर्गत नेपाली भाषा शिक्षा विभाग स्नातकोत्तर तह चौथो सेमेस्टरकी छात्रा दुर्गादेवी ढुङ्गानाले नेपाली भाषा शिक्षा विषयको (नेपा.शि. ५४४) पाठ्यांशका प्रयोजनार्थ प्रस्तुत 'कक्षा सातमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको घटनावर्णन क्षमताको अध्ययन' शीर्षकको शोधपत्र मेरो निर्देशनमा तयार पार्नु भएको हो । यो अध्ययन सम्बन्धित तहका लागि उपयुक्त देखिएकाले प्रस्तुत शोधपत्र आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि सिफारिस गर्दछु ।

प्रा.डा. रामप्रसाद भट्टराई

(शोधनिर्देशक)

नेपाली भाषा शिक्षा विभाग

त्रि.वि., कीर्तिपुर

मिति : २०७६/०१/०२

April 15, 2019

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

शिक्षाशास्त्र सङ्काय

नेपाली भाषा शिक्षा विभाग

कीर्तिपुर, काठमाडौं

स्वीकृतिपत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, अन्तर्गत नेपाली भाषा शिक्षा विभाग स्नातकोत्तर तह चौथो सेमेस्टरकी छात्रा दुर्गादेवी ढुङ्गानाले नेपाली भाषा शिक्षा विषयको (नेपा.शि.५४४) पाठ्यांशको प्रयोजनार्थ प्रस्तुत 'कक्षा सातमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको घटनावर्णन क्षमताको अध्ययन' शीर्षकमा तयार पार्नुभएको प्रस्तुत शोधपत्र नेपाली विषयमा स्नातकोत्तर उपाधिका लागि उपयुक्त ठहरिएकाले स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।

शोधपत्र मूल्याङ्कन समिति

क.सं.	नाम	हस्ताक्षर
१.	प्रा.डा. रामप्रसाद भट्टराई (विभागीय प्रमुख/शोधनिर्देशक)	....
२.	प्रा.डा. यादवप्रकाश लामिछाने (शोधविशेषज्ञ)	....

मिति : २०७६/०१/२३
May 6, 2019

कृतज्ञताज्ञापन

प्रस्तुत शोधकार्य त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, अन्तर्गत नेपाली भाषा शिक्षा विभाग स्नातकोत्तर तह चौथो सेमेस्टरको (नेपा.शि.५४४) पाठ्यांशको प्रयोजनार्थ प्रस्तुत 'कक्षा सातमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको घटनावर्णन क्षमताको अध्ययन' शीर्षकमा तयार पारेको छु । यस शोधकार्यलाई मैले श्रद्धेय गुरु प्रा.डा. रामप्रसाद भट्टराईको प्राज्ञिक निर्देशनमा तयार पारेको हुँ । प्रस्तुत शोधकार्यमा सल्लाह र सुझावका साथै निर्देशन दिनुहुने आदरणीय गुरुप्रति उच्च आभार प्रकट गर्दछु ।

यस शीर्षकमा शोधकार्य गर्ने अवसर प्रदान गर्ने नेपाली भाषा शिक्षा विभागअन्तर्गत विश्वविद्यालय क्याम्पस कीर्तिपुर र समयमै प्रस्तुत शोधकार्य सम्पन्न गर्नका लागि स्वीकृति प्रदान गरिदिनुहुने नेपाली भाषा शिक्षा विभागका विभागीय प्रमुख प्रा.डा. रामप्रसाद भट्टराईप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु । प्रस्तुत शोधपत्र तयार गर्ने क्रममा आएका समस्या समाधानार्थ आवश्यक सल्लाह र सुझाव प्रदान गर्नुहुने नेपाली शिक्षा विभागका सम्पूर्ण गुरुहरूप्रति पनि हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु । शोधपत्र लेखनका सन्दर्भमा आवश्यक पुस्तक तथा शोधपत्रहरु उपलब्ध गराई सहयोग गर्ने नेपाली भाषा शिक्षा विभाग र केन्द्रीय पुस्तकालयप्रति पनि आभार व्यक्त गर्दछु ।

मेरो जीवनको हरेक क्षेत्रमा सफलताको आशीर्वाद दिँदै आफ्नो अमूल्य श्रम र पसिना खर्चेर मेरो अध्ययनलाई यहाँसम्म पुऱ्याउनुहुने मेरा पुजनीय पिता पूर्णप्रसाद ढुङ्गाना र माता मात्रिका ढुङ्गाना, दाजुहरु खगेन्द्र र भरत ढुङ्गाना र दिदी सरिता ढुङ्गाना लगायत सम्पूर्ण घरपरिवार, आफन्त तथा शुभचिन्तकप्रति म सधैँ ऋणी छु । प्रस्तुत शोधपत्र लेखनमा सहयोग गर्नुहुने मेरा आत्मीय मित्रहरु इन्दिरा दुलाल, तारा ढुङ्गाना र टीका ढुङ्गाना लगायत सम्पूर्ण मित्रहरुप्रति आभारी छु । तथ्याङ्क सङ्कलनका क्रममा छनोटमा परेका प्रतिनिधि विद्यालयप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु । साथै यो शोधकार्य लेखन सफल पार्नका लागि आर्थिक सहयोग गर्ने विश्वविद्यालय अनुदान आयोग, सानोठिमी, भक्तपुरप्रति आभार व्यक्त गर्दछु । (MRS/75-76/Edu-26) .

अन्त्यमा यस शोधपत्रको शुद्ध टङ्कनमा सहयोग पुऱ्याउने 'जी' कम्प्युटर सेन्टर, कीर्तिपुरका दाइ जीतेन महर्जनलाई पनि हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

दुर्गादेवी ढुङ्गाना

(शोधार्थी)

शोधसार

प्रस्तुत शोधपत्र त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, नेपाली भाषा शिक्षा विभागअन्तर्गत स्नातकोत्तर तह (एम.एड) चौथो सेमेस्टरको पाठ्यांश नेपा.शि. (५४४) को प्रयोजनका लागि तयार पारिएको हो । घटनावर्णन क्षमता पहिचान गर्न इलाम जिल्लाको ५ सामुदायिक र ५ संस्थागत गरी १० वटा विद्यालयका जम्मा १०० जना विद्यार्थीलाई नमुनाको रूपमा छनोट गरिएको छ । प्रस्तुत शोधपत्रको तीनवटा उद्देश्यहरू रहेका छन् । यसमा कक्षा सातमा अध्ययनरत विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको अध्ययन गर्नु, विद्यालय प्रकृतिका आधारमा विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको अध्ययन गर्नु र लैङ्गिकताका आधारमा विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको अध्ययन गर्नु उद्देश्य रहेका छन् । यस शोधपत्रमा क्षेत्रीय अध्ययन पद्धतिबाट प्राथमिक स्रोतको उपयोग गरी सामग्री सङ्कलन गरिएको छ । घटनावर्णनको अध्ययनका लागि दुईवटा प्रश्न विद्यार्थीलार्य दिई कापीमा उत्तर लेख्न लगाई सामग्री सङ्कलन गरिएको छ र परीक्षणको आधार तय गरेर उत्तरपुस्तिका परीक्षण गरी तथ्याङ्क निकालिएको छ । त्यसपछि तथ्याङ्कलाई तालिकाबद्ध गरी एकल तथा तुलनात्मक अध्ययन विश्लेषण गरिएको छ । विश्लेषणलाई वस्तुगत बनाउनका लागि प्रतिशत र मध्यमानको उपयोग गरिएको छ । तुलनाका सन्दर्भमा प्रतिशतलाई स्तम्भ रेखाचित्रमा राखी अझ प्रस्ट पारिएको छ । उक्त तथ्याङ्क विश्लेषणपूर्व विभिन्न पूर्व अध्ययनको समीक्षाबाट अवधारणात्मक ढाँचा निर्माण गरिएको छ । यसैका आधारमा तथ्याङ्कको विश्लेषण गरी निष्कर्षमा पुगिएको छ । उल्लिखित विद्यार्थीहरुको घटनावर्णन क्षमता समग्रमा राम्रो रहेको सामुदायिक विद्यालयभन्दा संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीहरुको, छात्रभन्दा छात्राहरुको घटनावर्णन क्षमता राम्रो रहेको निष्कर्ष प्रस्तुत गरिएको छ :

- प्रस्तुत अध्ययनमा विद्यार्थीहरूको घटनावर्णन क्षमताको गर्न दुईवटा नमुनाको रूपमा प्रश्नपत्र दिई विद्यार्थीहरूलाई घटनावर्णनलाई विभिन्न आधारमा मूल्याङ्कन गरिएको छ ।
- विद्यार्थीले प्राप्त गरेको प्राप्ताङ्कलाई प्रतिशत र मध्यमान निकाली चार ओटा स्तरमा विभाजन गरिएको छ ।

- समग्रताका आधारमा मूल्याङ्कन गर्दा निम्न श्रेणीमा ५२ प्रतिशत र अतिउत्तम श्रेणीमा शून्य प्रतिशत रहेको पाइन्छ भने मध्यम श्रेणी ४३ प्रतिशत र उत्तम ५ प्रतिशत रहेको पाइन्छ भने निम्न श्रेणीमा धेरै विद्यार्थी रहेकाले घटनावर्णन क्षमता कमजोर रहेको देखिन्छ ।
- विद्यालय प्रकृतिका आधारमा हेर्दा सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूको घटनावर्णन क्षमता प्रतिशतका आधारमा निम्न स्तरमा ४६ प्रतिशत विद्यार्थी रहेको पाइन्छ भने अति उत्तम स्तरमा शून्य प्रतिशत रहेको पाइन्छ । यस आधारमा सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको घटनावर्णन क्षमता निम्नस्तरको रहेको छ ।
- संस्थागत विद्यलायका अध्ययनर विद्यार्थीहरूको घटनावर्णन क्षमता प्रतिशतमा हेर्दा निम्न श्रेणीमा ४६ प्रतिशत रहेको पाइन्छ भने मध्यम श्रेणीमा ४४ प्रतिशत रहेको छ भने अतिउत्तम श्रेणीमा शून्य रहेको पाइन्छ । त्यसकारण इलाम जिल्लाका संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीहरूको घटनावर्णन क्षमता राम्रो रहेको पाइन्छ ।
- विद्यालयको प्रकृतिका आधारमा दुईवटा विद्यालयलाई तुलना गर्दा सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको घटनावर्णन क्षमता निम्न स्तर रहेको पाइन्छ ।
- सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूको मध्यमान ३८.४० रहेको छ । त्यसै गरी संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीहरूको मध्यमान ४२ रहेको छ । मध्यमानलाई हेर्दा सामुदायिक विद्यालयका तुलनामा संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीहरूको घटनावर्णन क्षमता राम्रो देखिन्छ ।
- लैङ्गिकताका आधारमा छात्रहरूको घटनावर्णन क्षमता निम्न स्तरमा ६४ प्रतिशत छ भने अतिउत्तम स्तरमा शून्य रहेको छ । मध्यमान ३९.६० रहेको छ । मध्यमानभन्दा माथि ३४ प्रतिशत विद्यार्थीहरू र मध्यमानभन्दा तल ६६ प्रतिशत र मध्यमान तल ६६ प्रतिशत प्राप्ताङ्क मध्यमानभन्दा तल रहेकाले मध्यमानका आधारमा छात्रको घटनावर्णन क्षमता कमजोर रहेको छ ।
- छात्रा विद्यार्थीहरूको घटनावर्णन क्षमता निम्न स्तरमा ५६ प्रतिशत रहेको छ भने अतिउत्तम स्तरमा शून्य रहेको पाइन्छ । मध्यम स्तरमा ३२ प्रतिशत रहेको पाइन्छ ।

यसकारण प्रतिशतका आधारमा छात्रा विद्यार्थीहरूको घटनावर्णन क्षमता राम्रो रहेका छ । ४१.२० मध्यमान रहेकोमा मध्यमानभन्दा तल ६८ र मध्यमानभन्दा माथि ३२ रहेकाले मध्यमानका आधारमा छात्राहरूको घटनावर्णन क्षमता निम्न रहेको छ ।

- लैङ्गिकताका आधारमा छात्र र छात्राको घटनावर्णन क्षमता तुलना गर्दा छात्राको घटनावर्णन क्षमता राम्रो रहेको पाइन्छ ।
- यसरी सम्पूर्ण आधारलाई मूल्याङ्कन गरेर हेर्दा इलाम जिल्लाका कक्षा सातमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको घटनावर्णन क्षमतामा एकरूपता नभएकाले शिक्षकले विद्यार्थीहरूको रुचि, इच्छा र उनीहरूको समस्या पहिचान गरी प्रशस्त अभ्यास गराउनुपर्ने देखिन्छ ।

विषयसूची

पृष्ठ

अध्याय एक
शोधपरिचय

१.१	अध्ययनको पृष्ठभूमि	१
१.२	समस्या कथन	२
१.३	अध्ययनको उद्देश्य	३
१.४	अध्ययनको सान्दर्भिकता र उपादेयता	३
१.५	अध्ययनको सीमाङ्कन	४
१.६	पारिभाषिक शब्दको अर्थ	४
१.७	अध्ययनको रूपरेखा	५

अध्याय दुई
पूर्वकार्यको समीक्षा र सैद्धान्तिक अवधारणा

२.१	पूर्वकार्यको समीक्षा	७
	२.१.१ पुस्तक समीक्षा	७
	२.१.२ शोध समीक्षा	९
२.२	अवधारणात्मक ढाँचा	१३
	२.२.१ परिचय	१३
	२.२.२ भाषिक सीप र घटनावर्णनको सम्बन्ध	१४
	२.२.२.१ सुनाइ सीपसँग सम्बन्ध	१५
	२.२.२.२ बोलाइ सीपसँग सम्बन्ध	१५
	२.२.२.३ पढाइ सीपसँग सम्बन्ध	१५
	२.२.२.४ लेखाइ सीपसँग सम्बन्ध	१६
	२.२.३ घटनावर्णनका पक्षहरू	१६
	२.२.३.१ घटना	१६
	२.२.३.२ परिवेश	१६
	२.२.३.३ आख्यान	१७
	२.२.३.४ चिन्तनशीलता	१७
	२.२.३.५ भाषाशैली	१७
	२.२.४ घटनावर्णनको प्रकार	१८
	२.२.४.१ मौखिक घटनावर्णन	१८
	२.२.४.२ लिखित घटनावर्णन	१८
	२.२.५ घटनावर्णनको स्वरूप	१९
	२.२.६ आधारभूत तहमा घटनावर्णन क्षमताको प्रयोजन	१९
	२.२.७ घटनावर्णन क्षमताको महत्त्व र आवश्यकता	२०

अध्याय तीन
अध्ययन विधि र प्रक्रिया

३.१ अध्ययन विधि २२
३.२ जनसङ्ख्या पहिचान २२
३.३ प्रतिनिधि नमुना छनोट २२
३.४ पूर्व परीक्षण २३
३.५ सामग्री सङ्कलनका स्रोत २३
३.५.१ प्राथमिक स्रोत २३
३.५.२ द्वितीयक स्रोत २३
३.५.३ उपकरण निर्माण २३
३.५.४ परीक्षण प्रक्रिया र अङ्कन प्रक्रिया २४
३.६ तथ्याङ्क सङ्कलन २४
३.७ तथ्याङ्कको व्याख्या विश्लेषण २४

अध्याय चार
समग्र विद्यार्थीहरूको घटनावर्णन क्षमताको अध्ययन

४.१ समग्र विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको अध्ययन २८
४.१.१ प्रतिशतका आधारमा समग्र विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको स्थिति २८
४.१.२ मध्यमानका आधारमा समग्र विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको स्थिति ३०

अध्याय पाँच
विद्यालयको प्रकृतिका आधारमा विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको अध्ययन

५.१ सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको स्थिति ३३
५.१.१ प्रतिशतका आधारमा सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको स्थिति ३३
५.१.२ मध्यमानभन्दा आधारमा सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको स्थिति ३५
५.२ संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको स्थिति ३८
५.२.१ प्रतिशतका आधारमा संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको स्थिति ३८
५.२.२ मध्यमानका आधारमा संस्थागत विद्यलायका विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको स्थिति ४०
५.३ संस्थागत र सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको तुलनात्मक अध्ययन ४२
५.३.१ प्रतिशतका आधारमा संस्थागत र सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको तुलनात्मक अध्ययन ४३
५.३.२ मध्यमानका आधारमा संस्थागत र सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको तुलनात्मक अध्ययन ४५

अध्याय छ
लैङ्गिकताका आधारमा विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको अध्ययन

६.१ छात्रको घटनावर्णन क्षमताको अध्ययन ४८

६.१.१ प्रतिशतका आधारमा छात्रको घटनावर्णन क्षमताको अध्ययन ४८

६.१.२ मध्यमानका आधारमा छात्रको घटनावर्णन क्षमताको अध्ययन ५०

६.२ छात्राको घटनावर्णन क्षमताको अध्ययन ५३

६.२.१ प्रतिशतका आधारमा छात्राको घटनावर्णन क्षमताको अध्ययन ५३

६.२.२ मध्यमानका आधारमा छात्राको घटनावर्णन क्षमताको अध्ययन ५५

६.३ छात्र र छात्राको घटनावर्णन क्षमताको तुलनात्मक अध्ययन ५७

६.३.१ प्रतिशतका आधारमा छात्र र छात्राको घटनावर्णन क्षमताको तुलनात्मक अध्ययन ५७

६.३.२ मध्यमानका आधारमा छात्र र छात्राको घटनावर्णन क्षमता तुलनात्मक अध्ययन ५९

अध्याय सात
सारांश, निष्कर्ष र उपयोगिता

७.१ सारांश ६२

७.२ निष्कर्ष ६४

७.३ उपयोगिता ६६

७.३.१ नीतिगत तह ६६

७.३.२ प्रयोगगत तह ६७

७.३.३ शैक्षणिक प्रयोजन ६७

७.४ सुझाव ६८

सन्दर्भसामग्री सूची ७०

परिशिष्ट

व्यक्तिवृत्त

तालिका सूची

		पृष्ठ
१.	अङ्कन प्रक्रिया	२४
२.	समग्र विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको प्रतिशताङ्क स्थिति	२८
३.	समग्र विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको मध्यमान	३०
४.	समग्र विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको मध्यमान	३१
५.	सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको प्रतिशताङ्क स्थिति	३४
६.	सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको मध्यमान	३६
७.	सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको मध्यमान	३६
८.	संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको प्रतिशताङ्क स्थिति	३८
९.	संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको मध्यमान	४०
१०.	संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको मध्यमान	४१
११.	संस्थागत र सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको प्रतिशताङ्क तुलनात्मक अध्ययन	४३
१२.	संस्थागत र सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको मध्यमानका आधारमा तुलनात्मक अध्ययन	४५
१३.	प्रतिशतका आधारमा छात्रको घटनावर्णन क्षमता	४९
१४.	छात्रको घटनावर्णन क्षमताको मध्यमान	५१
१५.	मध्यमानका आधारमा छात्रको घटनावर्णन क्षमता	५१
१६.	प्रतिशतका आधारमा छात्राको घटनावर्णन क्षमता	५३
१७.	छात्राको घटनावर्णन क्षमताको मध्यमान	५५
१८.	मध्यमानका आधारमा छात्राको घटनावर्णन क्षमता	५५
१९.	समग्र छात्र र छात्राको घटनावर्णन क्षमताको प्रतिशताङ्क तुलना	५७
२०.	छात्र र छात्राको घटनावर्णन क्षमताका मध्यमानमा तुलनात्मक अध्ययन	५९

चित्र सूची

		पृष्ठ
१.	समग्र विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको प्रतिशताङ्क स्थिति	२९
२.	समग्र विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको मध्यमान स्थिति	३२
३.	सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूको घटनावर्णन क्षमताको प्रतिशताङ्क स्थिति	३५
४.	सामुदायिक विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको मध्यमान स्थिति	३७
५.	संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको प्रतिशताङ्क	३९
६.	संस्थागत विद्यालयको विद्यार्थीको घटनावर्णण क्षमताको मध्यमान स्थिति	४२
७.	संस्थागत र सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको प्रतिशतका आधारमा तुलनात्मक अध्ययन	४४
८.	संस्थागत र सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीको घटनावर्णन क्षमताको मध्यमानका आधारमा तुलनात्मक अध्ययन	४६
९.	प्रतिशतका आधारमा छात्रको घटनावर्णन क्षमता	५०
१०.	मध्यमानआधारमा छात्रको घटनावर्णन क्षमता	५२
११.	प्रतिशतका आधारमा छात्राको घटनावर्णन क्षमता	५४
१२.	मध्यमानका आधारमा छात्राको घटनावर्णन क्षमता	५६
१३.	छात्र र छात्राको घटनावर्णन क्षमताको प्रतिशताङ्क तुलनात्मक अध्ययन	५८
१४.	मध्यमानका आधारमा छात्र र छात्राको घटनावर्णन क्षमता	६०

सङ्क्षेपीकृत शब्द सूची

त्रि.वि.	:	त्रिभुवन विश्वविद्यालय
डा.	:	डाक्टर
द.नं.	:	दर्ता नं.
नं.	:	नम्बर
नेपा.शि.	:	नेपाली शिक्षा
प्र.अ.	:	प्रधानाध्यापक
प्र.	:	प्रतिशत
प्रा.	:	प्राध्यापक
मा.वि.	:	माध्यमिक विद्यालय
सं.	:	सङ्ख्या
सं.वि.	:	संस्थागत विद्यालय
सा.वि.	:	सामुदायिक विद्यालय

सङ्केत सूची

सङ्केत	अर्थ
,	अल्पविराम
.	दशमलव
( )	कोष्ठक
-	योजक
:	विसर्ग/निर्देश
%	प्रतिशत
/	वा र अथवा